

Merel. Foto: Ran Schols

Een nieuw telproject voor stadsvogels: MUS (Meetnet Urbane Soorten)

Van de meeste vogelsoorten zijn de verspreiding en trends in grote lijnen goed bekend. Hoe het stadsvogels vergaat, is echter allerm minst duidelijk. Bij vogelaars is de stad niet erg in trek. Het BMP-Stadsvogels is arbeidsintensief en kent een aantal praktische bezwaren en geringe deelname. Dit terwijl kennis over aantalsontwikkelingen in stedelijk gebied belangrijk is. Niet alleen omdat sommige stadsvogels inmiddels zijn doorgedrongen tot de Rode Lijst, maar bovenal ook omdat stedelijke habitat steeds belangrijker wordt. Nu al bestaat 16% van Nederland uit stedelijk gebied, en dat zal alleen nog maar toenemen. SOVON en Vogelbescherming Nederland zien mogelijkheden om de monitoring van vogels in stedelijk gebied te verbeteren. Met een nieuw, laagdrempelig meetnet willen we zowel de huidige tellers als nieuwelingen bereiken.

Binnen het MUS-project willen we gegevens verzamelen uit alle bebouwingstypen, van kleine gehuchten tot grote steden, inclusief havens en industrieterreinen. De precieze methode wordt nog bestudeerd, maar de hoofdlijnen zijn al bekend.

Er wordt gekozen voor een eenvoudige werkwijze die een zo groot mogelijke deelname bewerkstelligt en weinig tijd kost. Het veldwerk is enigszins vergelijkbaar met het PTT-project en maakt gebruik van telpunten. De medewerkers kiezen zelf een telgebied. De gebieden zijn gebaseerd op het Nederlandse postcodesysteem en variëren enigszins in grootte. Ze zijn relatief klein in dichtbebouwde gebieden zoals steden, en groter waar bebouwing schaars is. Een kaart met alle telgebieden in Nederland (en een uitvoerige beschrijving van de methodiek) is binnenkort te bekijken op www.sovon.nl. Meer telgebieden per teller zijn uiteraard welkom; zo zullen in de grotere steden verschillende telgebieden naast elkaar komen te liggen.

Binnen een gekozen gebied worden door SOVON random acht punten aangewezen. Vervolgens kies je als teller zelf een toegankelijke plek zo dicht mogelijk bij het aangewezen punt (vergelijk de punttelling in de kilometerhokken bij de laatste broedvogelatlas). Op elk telpunt worden gedurende exact vijf minuten alle individuele vogels genoteerd, ook als ze alleen gehoord zijn en ongeacht hun gedrag, zolang ze maar een binding hebben met het terrein. Overvliegende Kemphanen tellen dus niet mee, een jagende Sperwer wel. Er hoeft geen onderscheid te worden gemaakt tussen zogenaamde territorium-indicerende waarnemingen en andere waarnemingen; een zingende Merel telt dus net zo goed mee als een foeragerende vogel. Er zijn drie tellingen per seizoen. De eerste twee vinden plaats in de ochtenduren (van zonsopgang tot maximaal drie uur daarna) tussen 1 en 30 april en tussen 15 mei en 15

juni. De derde telling, tussen 15 juni en 15 juli, vindt plaats in de avond om met name de laagvliegende Gierzwaluwen en eventuele avondactieve soorten te registreren. Om de getelde aantallen vogels per punt te kunnen 'vertalen' naar een maat voor de aantallen territoria per oppervlakte-eenheid zal op kleinere schaal uitgebreidere informatie worden verzameld.

Op termijn overwegen we om de telling op facultatieve basis uit te breiden naar andere maanden van het jaar, om zo een jaarrond inzicht in de populatiedynamiek van stadsvogels te krijgen. MUS zal geheel digitaal worden uitgevoerd, van de registratie door de teller en de selectie van telpunten tot aan het doorgeven en opvragen van de telresultaten. Er zal dus geen papierwinkel meer aan te pas komen. Wil je meer informatie over MUS, of heb je interesse om aan dit project deel te nemen, surf dan naar www.sovon.nl of www.vogelbescherming.nl.

Werkwijze MUS in het kort:

- Start voorjaar 2007
- Zelf telgebied kiezen aan de hand van postcode
- Acht door SOVON aangewezen punten tellen, ieder gedurende exact vijf minuten
- Alle individuele vogels met terreinbinding tellen, ongeacht gedrag
- Drie tellingen, twee tijdens de ochtend (1-30 april resp. 15 mei - 15 juni) en een in de avond (15 juni - 15 juli).
- Verwachte tijdsbesteding: drie keer maximaal twee uur per seizoen per telgebied
- Opgave, verwerking van telresultaten en terugkoppeling via www.sovon.nl

Harvey van Diek, Henk van der Jeugd & Chris van Turnhout

